

PLWAĆ (90) *vb impf*

plwać (64), **pluć** (1), plwać *a.* pluć (25); pluć *Calag.* [Za postaci wątpliwe uznano formy *praes, imp i part praes act* z tekstów, w których nie ma zaświadczonej formy *inf, praet, eon ani part praet act*].
a jasne.

inf plwać (7), pluć (1) *Calag.* ♦ *praes 1 sg* pluję (5). ♦ *2 sg* plujesz (1). ♦ *3 sg* pluje (21). ♦ *2 pl* plujecie (2). ♦ *3 pl* plują (21). ♦ *praet 3 sg m* plwał (3). ♦ *3 pl m pers* plwali (13). ♦ *fut 3 pl m pers* będą plwać (1). ♦ *imp 2 sg* pluj (1). ♦ *con 3 sg m* plwałby (1). ♦ *impers praet* plw(a)no (2). ♦ *part praes act* plując (10). ♦ *part praet act* plwawszy (1).

Sł stp: pluć, plwać, *Cn:* pluję, *Linde XVI – XVIII w.*

Wyrzucać ślinę z ust; *spuere Murm, Vulg, Mącz, Calep, Cn; sputare Calep, Cn; despuere, insputare Calep; conspuere, exspuere Vulg; edere sputum, sputari Cn (90): ZapMaz II Ł 1/130v; ludziami chorimi zwłazcza kaflacim albo ktorzy wiele pluią ryby fą niezdrowe. GlabGad H8, C6 [3 r.]; RejZwierz 124; Mącz 410d; SienLek 29v; Calep 544b, 1001b [2 r.].*

plwać na kogo, na co (8): *RejWiz 93v; Calep 313a; Ięli plwać ná żorawie/ iák wężom działaią/ Y tńczemi ich ślinami śilą pobiią. KmitaSpit C. Cf »na brzuch sobie plwać«.*

W połączeniu szeregowym (1): *Nogi fę zataczaią/ nie daleko fłoczy. Sapi/ Chrapye/ á káfzle/ ná brzuch fobyie plue RejWiz 93.*

Zwroty: »na brzuch sobie plwać« [o niechlujnym pijanicy] [szyk zmienny] (5): *RejWiz 93, 117v, 167; [pijany] chrapie iáko świnią kiedy fę drożdzy opije/ á on fobie plue ná brzuch/ á fliny mu fę iáko zgrzebi z gęby wloką RejZwierz 62, 3v.*

»[komu] w kaszę plwać« = *obmawiać kogoś; rodere famam Mącz (2): Maledicus in omnes, Nie dżierzy ni o kim dobrze/ wżyftkim w káfzle pluye bywa też mówiono. Mącz 205c, 357b.*

»krwią plwać« [objaw choroby]; *sanguinem spuere Murm; expuere sanguinem Calag [szyk zmienny] (25): Murm 80; Korzenie czenturziejey [...] z lakriciją [...] dobre ięft tym ktorzy pluią krwią. FalZioł I 24d, I 7a, 20d, 32d, 82b, 115d (21); RejWiz 93v; [wody ciepliczne do tych chorób są najlepsze] nietylko wtych co krwią pluią/ [...] ále wwielu infzych Oczko 23; Calag 95a.*

Szeregi: »charkać i pluć« (1): *wonia [sosnowa] gdy przydzie do płucz/ ranienie gich albo owrzedzenie goij/ á zwłazcza gdy tam [w borze] fiedząc wyciścisz płuczą charkaiąc y pluiąc. FalZioł I 116b.*

»kaszlać a (albo, i) plwać« [szyk 2:1] (3): *oni [starzy] więcej pluią y káfzłá iż ciepło niemoze zbyt ku wilgotności przepomocz. GlabGad H; RejZwierz 59v; RejZwierz 160v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]*

Przen (1):

Zwrot: »z falkonetow pluć« = *strzelać* (1): *ieslize się tez [nieprzyjaciel] abo wszanczach okopawszy abo naZamecku iakim zamknął a ia strzelby niebęde miał, zFakonetow [lege: z falkonetow] ięno pluiąc naZameczek [...] vtraciłem com miał ActReg 52.*

a. Wyrażać lekceważenie, poniżać kogoś lub coś poprzez spluwanie, opluwanie (40):

plwać na kogo, na co (20): *WróbZioł cc; OrzQuin M4v; BudNT Matth 27/30; Wiele fię tedy ludzi onym iego [Witalisa] postępkim wzgorzyło: bo iuż mało nie wżyfcy o tym wiedzieli/ y iedni mu*

łáiáli/ drudzy nań plfáli *SkarŻyw* 107; *LatHar* 291, 699, 710, 712; A pluiąc nań/ wzięli trzcinę/ y bili go w głowę iego. *WujNT Matth* 27/30, *Mar* 10/34, 14/65, 15/19. Cf »na oblicze plwać«, »ślinami plwać«.

plwać przed kim (2): żydowie [...] plwali przed nim mówią: To ten człowiek nie ieft od boga *OpecŻyw* 52; *BielŻyw* 164.

plwać za kim (3): *RejZwierz* 102v; ci ktorzy wżytko opák obracáią/ Choć niewiem co zá roskofz pod čás s tego máią. To iedno iż ie ludzie łobie vkázuią/ A zá ledwe iż drudzy zá nimi nie pluią. *HistLan* F6; *RejZwierz* 96.

W połączeniach szeregowych (3): Ia będąc w łmuthku wielkim gdy mię przeładowano, biczowano y plwano, wżakozem nato nieutyskował. *WróbŻołt* E6v; O Pánie IEzu Chryfte [...] gdy cię rwáli [*nieprzyjaciele*]/ połyikowali/ gdy ná cię plwáli/ gdy cię trącáli/ deptáli/ y innemi niełtychánemi mękami [...] dręczyli. *LatHar* 291; *WujNT Mar* 10/34.

W przeciwstawieniach: »plwać ... kłaniać się, pochlebować, w poczliwości mieć« (3): wczora go [*Aleksandra, który umarł*] wżithczy w poczliwości mieli, dzis przed nim wżitci pluią. *BielŻyw* 164; *RejZwierz* 102v; *RejZwierz* 96.

Zwroty: »na oblicze (*a.* na twarz), w oblicze (*a.* w twarz, *a.* w usta) plwać« = *spuere in faciem Vulg* [*szyk zmienny*] (7:6): A drudzy chuftę iemu przywiazawłfy podnořili/ ij w iego łwięte ij nádobné wfta plwali *OpecŻyw* 114v, 108v, 113v, 114v, 115v, 128v; *Leop Iob* 30/10; *BielKron* 34v; *ArtKanc* E14; V Káipházá ná twarz pluiąc go zhánbili *LatHar* 520, 306, 695; *WujNT Matth* 26/67; [*LuterMalPos* 160v].

»w oczy [*komu*] plwać« [*szyk zmienny*] (2): *BielKron* 458; Os ad male audiendum praeberę, Dopuřć łobie w oczy plwác/ to yeft zie [!] mówić. *Mącz* 270c.

»ślinami [*na kogo*] plwać« (1): męczyli go [...] miedzy łobą niemilofciwie targaiąz/ łmrodliwymi łlinami náń pluiąz *OpecŻyw* 108.

Przen: Mówić pogardliwie, ganić [*na co*] (5) : Iełli cię kto zábije dla tego/ iż ty ná Krzeft krzełciánłki pluiełz *OrzList* c3v, c3; *GórnTroas* 74.

Zwrot: »plwać w twarz [*czemu*]« (2): *OrzList* cv; mátce wálzey (kořćiołowi Rzymłkiemu) pluiećie w twarz/ y onę hánbićie *SkarJedn* 372.

b. *Zwilżać śliną* (1) : bezecni wymyłácze [...] do tey thák zacney łwiątořći [*tj. chrztu*]/ łmieią przykładc oleiu/ foli/ pluią/ y ine dziwy łtroią. *RejPos* 153v.

Formacje współrdzenne: *naplwać, oplwać, poplwać, uplwać, wyplwać, zaplwać, zeplwać; napluwać, odpłuwać, opluwać, popluwać, spluwać, wpluwać, wypluwać; oplunąć, plunąć, poplunąć, splunąć, wyplunąć, zaplunąć, zaplunąć się.*

Cf **PLUJĄCY, PLWANIE**